

زانكویا زاخو
قه کولتیا په روه رده
به شی جوگرافی
بابه ت (جوگرافیا نهورویا)

چیا ل کیشوهری نهورویا

سه رپه رشتیاری
م. طاهر

ناماده کرنا
زهمان کرم رشید

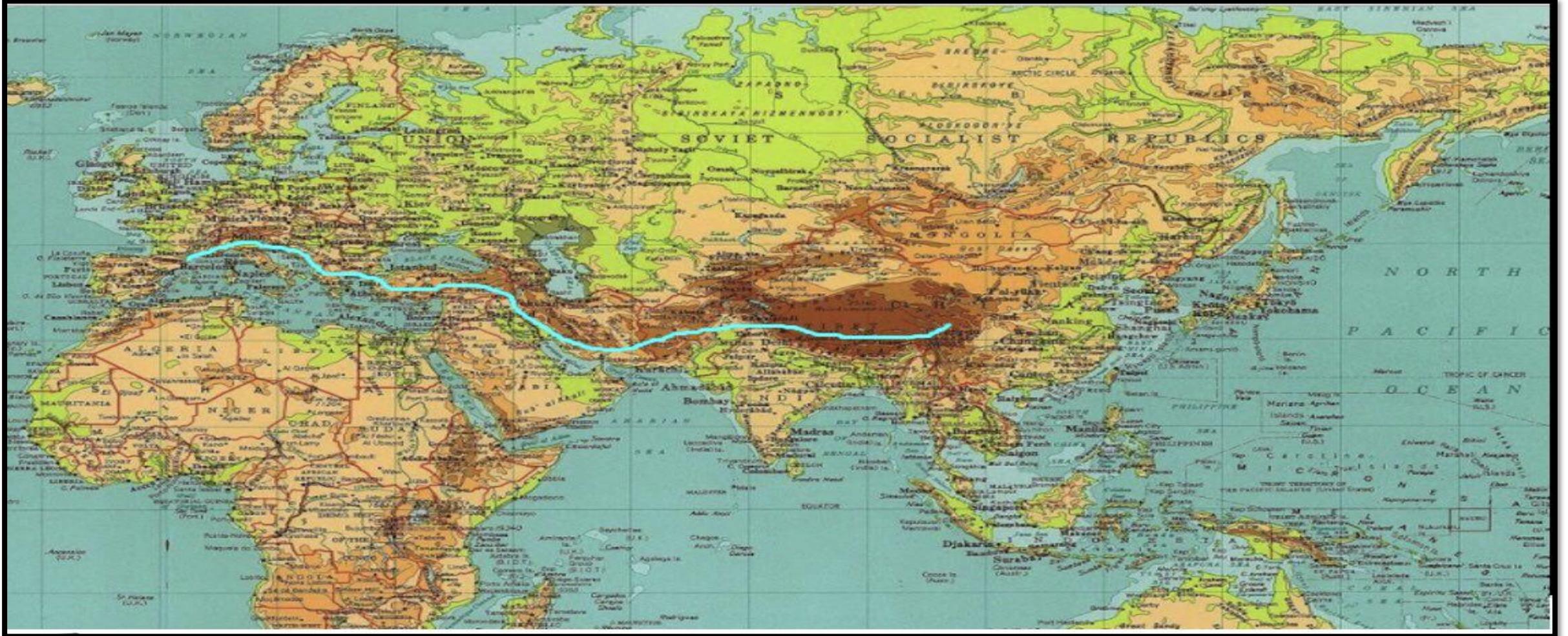
2021_2022 ساله خواندن

نافهروک

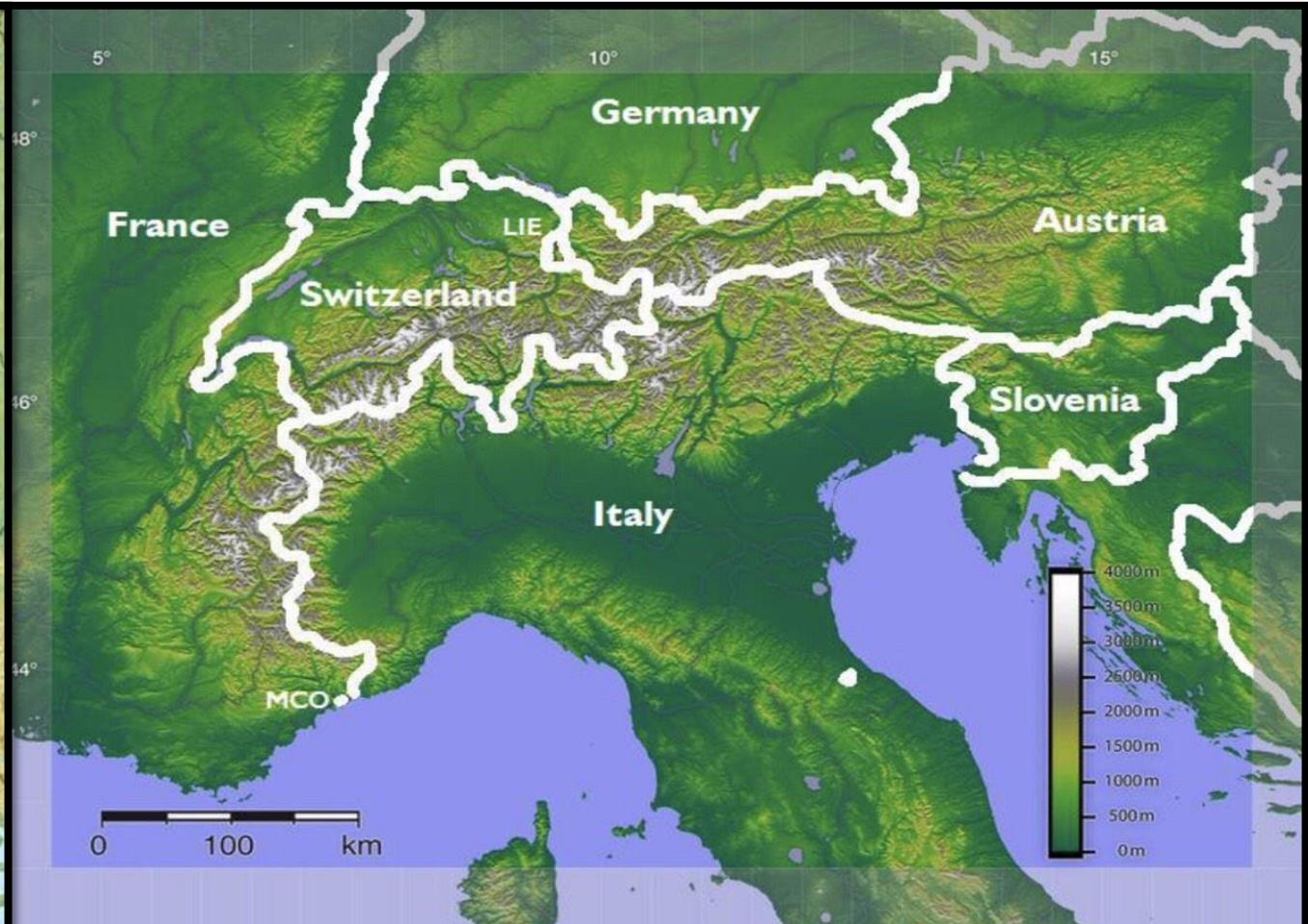
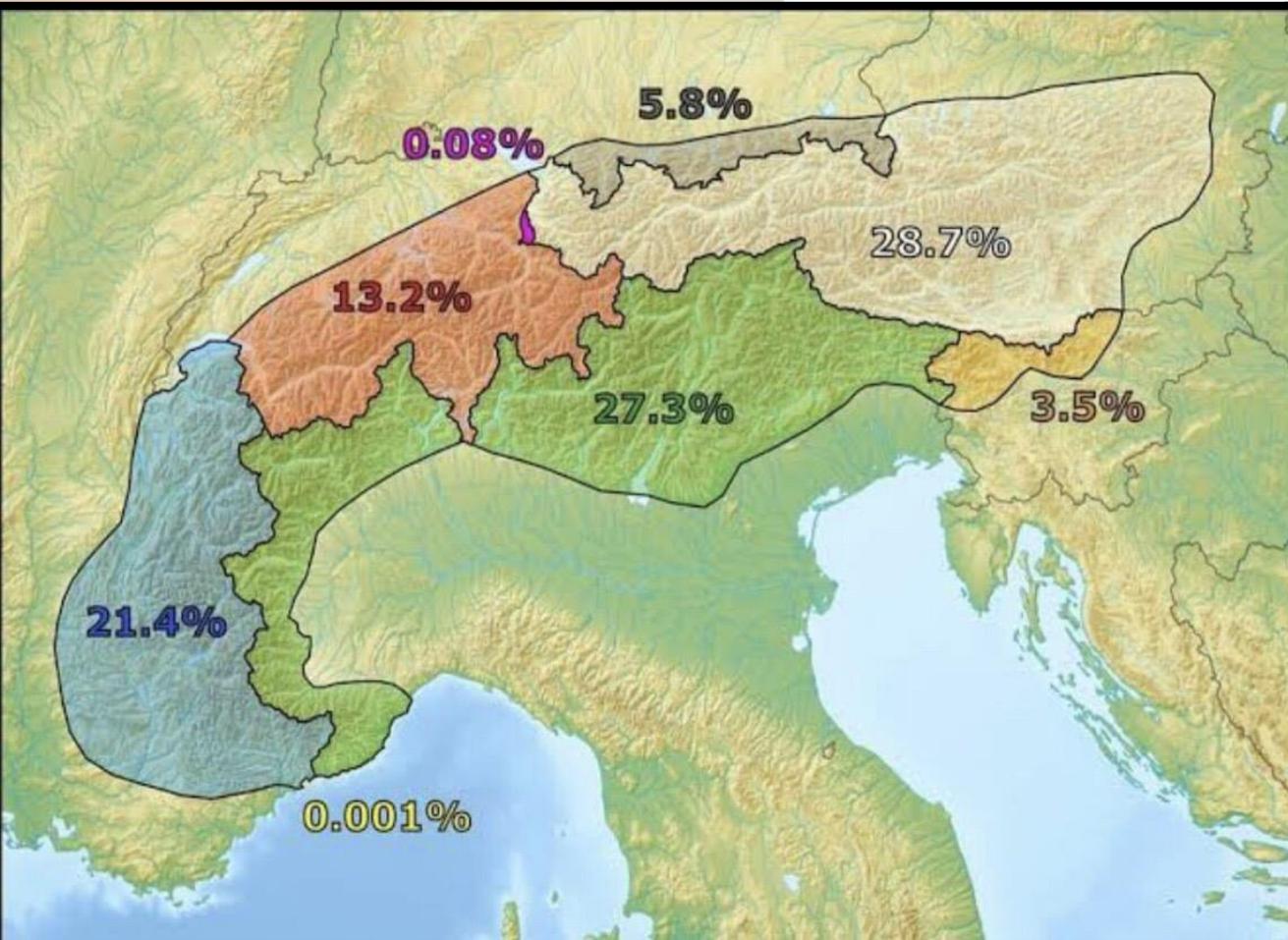
1. زنجیره چيای نهلپ
2. چيای مатар هورن
3. زنجیره چيای قوقاز (البروس)
4. چيای مون بلان
5. چيای اتانا
6. لیستا ژیدهرا

زنجيره چيائ نه لپ

نه لپ زنجيره چييايه كئ مه زئ نه وروپا ناقينه كو سه متا نه في زنجيره چيياي ژ روژناقايئ نه وروپا به ره ف روژ هه لاتي درئز ديبيت كو پشتي روژ هه لاتي ژي به ره ف كئشوه رئ ناسيا دچييت

ئەف زنجيرە چىيايە دكە قىتە گە لە ك دە قە رنن سويسرا -سلوقانيا -باكورئ ئىتاليا - فرە نسا - ونيزىكى ھە مي نە مسايئ قە گرتي - ھە روە سا جھە كئ گرنگئ باشورئ ئە لمانيا يئ قە گرتي ، روبە رئ ئە قي زنجيرە چىياي 207,000 كيلومە ترنن دوجاينە و بلنداهييا ئە قي چىياي 4.809 م ژلايئ جوگرافي قە دكە قىتە ناقبە ينا 44°-48° باكور و 5°-18° روژھە لات .

چيپايئن ٺه لپي ل سه ر سي به شان دهئنه دابه شڪرن

ٺه لپئن روژٺاڦاي - ٺه لپئن ناڦين - ٺه لپئن روژهه لاتي

ٺه لپئن روژٺاڦاي : گه له اڪ دبلندن ب چيپا گرنن بلند دهئنه ناساندين كو چيپايئ (Mont Blanc مونت بلان) دڪه ڦيٽه سه ر سنوري ئيتاليا و فره نسا كو لوٽڪه ي هه ره بلندي زنجيره چيپايئ ٺه لپه ب بلنداھييا 4810 م ل سه ر ئاستي ده رياي و ره خي ديئي روژٺاڦاي لوٽڪه ي monte Rosa ب بلنداھييا 4478 م و لوٽڪه ي matterhorn ب بلنداھييا 4478 م

• **ٺه لپئن ناڦين :** چه ند چيپا و گرنن سه ره نج راکئش هه نه ژ وانا Bern Alps ره خ رويياري رايه ، Finsteraarhorn ب بلنداھييا 4274 م - Aletschhorn ب بلنداھييا 4195 م - Jungfrau ب بلنداھييا 4158 م .

• **ٺه لپئن روژهه لات :** ل گور هه ردو پارچئن دي چيپا و گرنن وان نه هند دبلندن هه ر وه سا ب چيپايئن جوان دهئنه ناساندين ژوان . Baverya Alps - Julian - carnic .

ناقو هه وایئ زنجیره چییایی نه لپی ژ به ر کو سه ر سنورئ زه ریای و هشکاتییه له ورا ناقو هه واییه کئ نه رم هه یه به لئ ژبه ر بلنداهییا نه قان ده قه ران ژبو چاتدنئ نه دگونجاینه و رنژا باران بارینئ گه له كه زنده یه کو ب رنژه یا 3000 مم دباریت و هه رنمن بلنداهییا 2900 م به فر بشنوه یه کئ به رده وام دباریت .

تایبه تمه ندینن زنجیره چییایی نه لپ

• گه له كه لي (نه قه ب) ل زنجیره چییایی نه لپ دا هه ين وه كي نه قه با (سملبون) كو رنك ناقبه ینا باکوري و باشوري دا یا ساناھي کري

● هه روه سا رنك و پر و تونه ل ل في زنجيره چييدا يئن چيكرين ، وه ك تونه لا Mont blanc رنكا ئيتاليا و فره نسا پئكفه گرئده ت كو درئرترين تونه لا جيهانئيه ب درئرأهيا 11.6 كم

● هه ر وه سا چييا يه كئ پيچاو پئچ دهئته هژمارتن ژبه ر كو د بلندن چينه كا كه تي سه ر چينه كا دي
● كه قرن ئه في چيياي د نيشته ينه (رملئ - جيئرئ) كو توشي رامالينا به ستيئ بوين له ورا لئقئت وان د تيژن
● چييايئ ئه لپ به رئ 10 مليون سالا دروست بويه ژ ئه گه رئ پيكدانان و پلئتن ئه ردي ئه في پئكدانئ 100 گوپتيك ل ئه في زنجيره
چيياي دروست كرئيه

ماتارهورن

ماتارهورن ئیکه ژ لوتکین بناقوده‌نگین چیاين ئەبنه‌ین ل ئەلپئ ئەوروپا. دريژاھيا سنورين سويسرا و ئيتاليا ب ريڤه دجيت ل سهرئ گوندئ زيرمات و گوندئ پروي سيرفيناي ئيتالي ل دولآ تورناچ قال تورناچييه لوتکا وئ بلنداھيا وئ 4478مەتره (14,690پئ) بيه ئەفەژئ د بيته ئیک ژ بەرزترین لوتکە ل ئەلپئ دا. لوتکەي ماتاھورن دکەفیتە سەر سنورئ ناقبەرا کانتونی و قاليس ل سويسرا و پاريزگەھا ئوستاي ئيتالي، 65 کیلومەتر دکەفیتە ل روژھەلاتي لوتکەيا مونت بلان ل فەرەنسا

چيای چوار رووبهري چوار خالين جه مسهري دبن و لايي باکور و باشور کوم دبن بو هندئ يه کوو کو لو تکه يه کا کورت ژ روژ هه لاتی بوو روژ
ناقای وهک هه ره مهک بو چيایين دهو رو بهر پيکينيت به فرئ هه می ده مان ليژاتيین (خاراتی) داپوشيه و بشيوه کی خولی و به فرئ دهنيريه
خاری . ميتر هورن لو تکه يه کا مه زن بوو کو زور به يا شاخه وانين پروفیشنال کوو هيڤيا وان بوو سه ربکه قن . نيکه م ناست ل 14 ته موزا سالا
1865 ئ ژ لايي ئيدوارد وي مبري ئينگليزي هاته تومار کرن

میترهورن چیاپه کی قهبریایه کو دکه فیه سهر نهلیئ سهره کی و گورانکاریین بلهز لسهر که شوهه وای دا نهنجام ددهت
ژبه ر بلندی و روخساری چیاپی دا و جهه کی قهقه تیایی کو وهلی کریه کو لاواز بین بهرام بهر پیکدادانین عهوران دگهل
دا و نهفهژی دی بیته نهگهری دروست بوونا گردهبای کو ژ ههوران بهرف لای دریژیت و نافی کوم دکهت ژ نهنجامی
چربونی ژ لایه کی دیتر قه

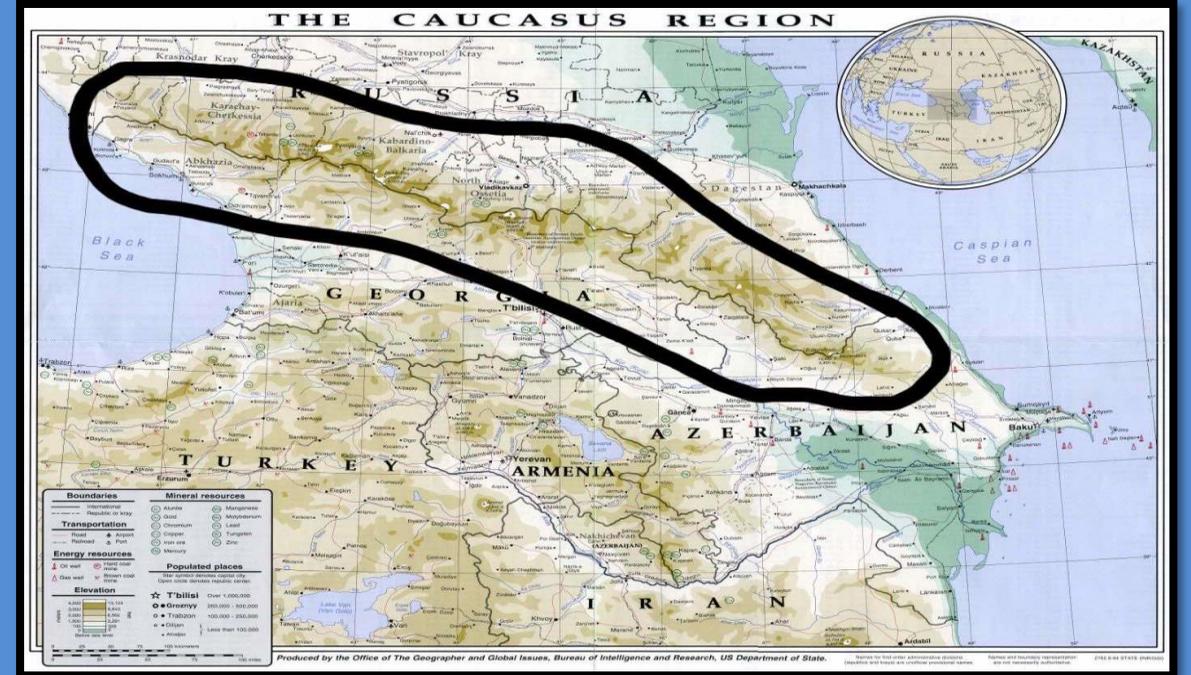

چيایي البوروس

چيایه کي بورکاني يي قه مريه دکه فيته زنجيرا چياین قفقاز ل جمهوريه تا بلغاريا -روسيا ل نيزيکي سنورين جورجيا و بلنداھيا وي 5642 مترن و بلندترين گوبيتکا وي البوروس بلندترين گوبيتکه ل زنجيرا چياین قفقاز ل روسيا و ل نه روبا و ل ريزا ده هي دهيت ل جيهاني بو بلنداھي ژي چيایي ده ه مليون سالن

کورتيه ک لسه ر زنجيرا چيایي قوقاز

زنجيرا چيایي دکه فيته دناف به را هه ردوو کيشوه رين ئاسيا و نه وروبا دريژدبيت دناف ده ریا ره ش و ده ریا قزوین

که ش و هه وا و جهی جوگرافی چیاپی (البروس)

دکه قیته نیفا باکوری گویا نه ردي هه روه سا ژلایي که ش و هه واي ۵۰% هه تاقه به لی دگه ل هندی دبیت کوتلین هه وایی ین باشوری بسه ردابگرن و گه له ک بهیز بن ل هافینا ژي به فر بباریت

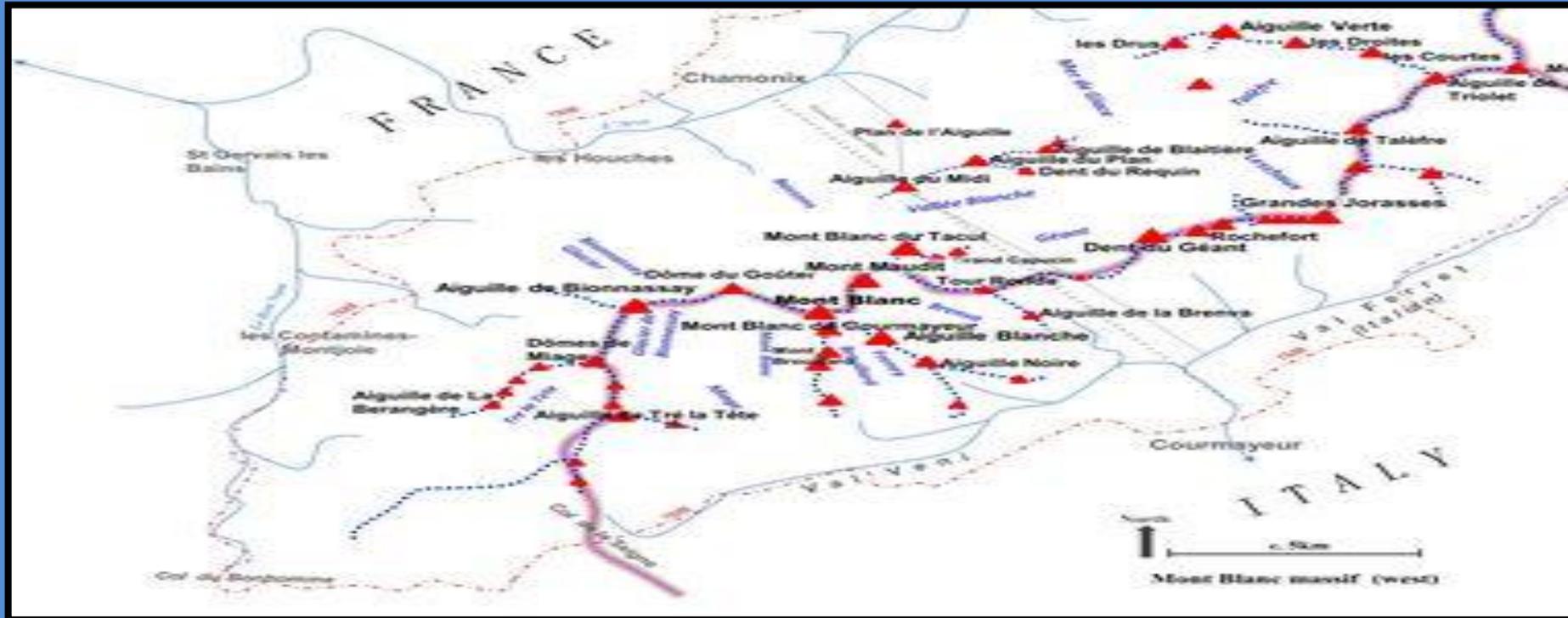

چيایي مون بلان

چيایه که دکه قیته نافخویا ئیطالیا لسه ر سنورین فره نسا دهیته هژمارتن ب بلندترین چياین دکه قنه روژئافا نه وروپا هه روه سا بلنداها و ی سال بو سال دهیته گوهرین ژنه گه ری به فر بارینی

جوگرافیا چيایي (مون بلان)

چيایي مون بلان دکه قیته دناقه را باشوری روژه لاتا فره نسا و ل ده قه را ئوفرن روب ألب و باکوری روژئافا ئیطالیا هه روه سا نه ف چيایه لسه ر هه ردو و ناوچین شامونی مونت و بلان و کورمایو دایه .

گوپیتکا چیاپی (مون بلان)

دگه قیته بلندایا 4809 متر ل جه رگی باژیروی ل ده قه را مونت بلانک و نه و بلندترین خاله ل بلندایین نه لب هه روه سال اوروبا و هه رژده سبیکي تسلق لسه ر قی گوپیتکی بابته ته کی گرنگ بویه بو هه می مغامرا و دماهیك بلندایا چیاپی کو بده ست وان که فتی 4880

چيائى اتانا

ئەف چيائە دكەفیتە روژھەلاتى سىسلى ل ئىتالىا ل باژىرى كاتانیا ئەف چيائە چيائەكى فولكانىيە. بلنترین بەرزى ل ئىتالىا ئەف چيائىە كو درىژيا فى چيائى دگەھیتە 3357م و ھەروەسا مېژوويا فى چيائى دگەھیتە نىژىكى 500000 سالان. ئەف چيائە ب شىوھكى بەردەوام چالاكىين فولكانى تىدا رىدەن ھەروەسا ل سالا 2019 دا بلنداھيا فولكانى گەھشتە 1.5كم. ھەر وەسا ل سالا 2021 دا بو ماوى 6 ھەيفان چالاكيا فولكانى بەردەم بو

ليستا ژيدهران

<https://ar.m.wikipedia.org/wiki/%D8%A5%D9%84%D8%A8%D8%B1%D9%88%D8%B3> •

<https://www.dag.gen.tr/amp/alp-daglari.html> •

<https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Alpler> •

<https://www.hurriyet.com.tr/amp/gundem/alp-daglari-alpler-nerede-iste-alp-daglari-konumu-41848378> •

<https://ar.m.wikipedia.org/wiki/%D9%85%D9%88%D9%86%D8%A8%D9%84%D8%A7%D9%86> •

<https://arz.wikipedia.org/wiki/%D8%AC%D8%A8%D9%84%D8%A7%D9%86%D9%8A%D8%AA%D9%88?wprov=sfla1> •

<https://ar.m.wikipedia.org/wiki/%D9%85%D8%A7%D8%AA%D8%B1%D9%87%D9%88%D8%B1%D9%86> •